

Крім того, комунікація обов'язково передбачає певний результат – зміну поведінки та діяльності інших людей. Таке спілкування називають сукупністю взаємозв'язків і взаємовпливу людей, тобто міжособистісною взаємодією, що складається в процесі їх спільної діяльності.

Отже, важливою умовою продуктивної комунікації є визнання унікальності й неповторності співбесідника, його права бути самим собою та очікування того самого від інших.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму: навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 156 с.
2. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 311 с.
3. Мазоха Д. С., Опанасенко Н. І. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 231 с.
4. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні : навч. посіб. Київ: Вікар, 2003. 335 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2010. 230 с.

УДК 338.244.47 : 159.928.22

Стрельников Віктор Юрійович,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки ДЗ
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», м. Полтава,
професор кафедри філософії і економіки
освіти Полтавської академії неперервної
освіти ім. М. В. Остроградського,
м. Полтава

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПЕДАГОГА

Потреба дослідження безпечного освітнього середовища як чинника розвитку індивідуальної освітньої траєкторії педагогічного працівника в умовах війни є актуальною, адже, згідно з Новою українською школою, за індивідуальною освітньою траєкторією має відбуватися розвиток здобувача освіти. Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського має

досвід побудови ціннісних орієнтирів безпечного освітнього середовища у системі неперервної освіти, яка може стимулювати індивідуальну освітню траєкторію педагогічного працівника, що вже нами відмічалось [5; 7; 9; 10 та ін.]. Аналіз наукових джерел, проведений також у наших інших попередніх дослідженнях [3–4; 6; 8; 11–14 та ін.], працях Л. Лебедик [1–4; 14 та ін.], І. Сметани [9], В. Солодовника [5; 9–10] вказує на потребу розвивати під час підвищення кваліфікації у безпечному освітньому середовищі здатність педагога до проектування індивідуальної освітньої траєкторії.

Серед ціннісних орієнтирів побудови безпечного освітнього середовища як чинника розвитку індивідуальної освітньої траєкторії педагогічного працівника у закладі неперервної освіти відносимо: цільовий, мотиваційний, діяльнісний, когнітивний, креативний, результативний [7, с. 75–78]:

а) цільовий орієнтир охоплює мету: оволодіння педагогічними працівниками знаннями безпечного освітнього середовища (аналіз, відтворення, узагальнення, інтерпретація, оцінка); формування умінь і навичок; конструювання; розвитку творчого мислення;

б) мотиваційний орієнтир передбачає усвідомлене ставлення педагога до використання знань, важливих для проектування безпечного освітнього середовища й індивідуальної освітньої траєкторії для освіти здобувача;

в) діяльнісний орієнтир складають такі професійні вміння: проектувальні (здатність проектувати індивідуальну освітню траєкторію у безпечному освітньому середовищі, свою і дітей, відповідно до мети освіти); гностичні (уміння набувати, поповнювати і розширювати знання з проектування індивідуальної освітньої траєкторії, вивчати за допомогою сучасних діагностичних методів особистість дитини); конструктивні (уміння обирати оптимальні технології навчання й виховання учнів, здійснювати оптимальне керівництво пізнавальними процесами дітей – здобувачів освіти); організаційні (здатність організувати проектування індивідуальної освітньої траєкторії дітьми як суб'єктами освітнього процесу і навчальну активність згідно з окресленою метою освітнього процесу); комунікативні (уміння формувати

взаємини педагогів і дітей як учасників освітнього процесу);

г) когнітивний орієнтир вимагає знань і вмінь педагогічного працівника: про сутність, технології, специфіку проектування індивідуальної освітньої траєкторії, комплексу умінь і навичок для цього; філософських, методологічних, загальнотеоретичних, фахових, методичних, позитивного досвіду; проєктувальних, конструктивних, комунікативних, організаційних;

д) креативний орієнтир: реалізується для оригінального вирішення завдань проєктування педагогами і їхніми вихованцями як суб'єктами освітнього процесу індивідуальної освітньої траєкторії (експромт і імпровізація); є здатністю творити принципово нове, інноваційне, нетрадиційне в організації проєктування педагогами й учнями індивідуальної освітньої траєкторії; є вмінням творчо вирішувати різні проблеми;

е) результативний орієнтир передбачає зміни в особистості дітей і професійній сфері педагогів, зокрема: у збагаченні ціннісних орієнтацій; розвитку відповідальності, моральних якостей; педагогічному такті, що також сприяє створенню проєкту індивідуальної освітньої траєкторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Лебедик Л. В. Підготовка керівників гуртків до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти. *Проєктування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-практ. онлайн-конф., 23–25 черв. 2022 р. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 368 с. С. 149–157.

2. Лебедик Л. В. Підготовка соціальних працівників у системі неперервної освіти до впровадження соціально-педагогічних технологій. *Неперервна освіта як засіб професійного зростання педагога* : науковий, методичний, інформаційний збірник ТОКІППО, 25 лют. 2022 р. / редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, А. Janowski, Ф. І. Полянський, Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ТОКІППО, 2022. 298 с. С. 154–158.

3. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю. Концептуальні засади підготовки викладачів вищої школи до проєктування дидактичних систем в умовах магістратури. *Неперервна професійна підготовка фахівців в умовах формування спільного європейського освітнього простору* : монографія / за редакцією С. П. Архипової, О. П. Лещинського. Черкаси : ЧНУ, 2020. 335 с. С. 43–64.

4. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.

5. Солодовник Валерій, Стрельніков Віктор. Нова українська школа: проєктування і реалізації індивідуальної освітньої траєкторії педагога. *Мережа шкіл новаторства України*.

розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти : електрон. збірник тез доповідей III Всеукр. наук. онлайн-конфер. з міжнар. участю / за наук. ред. Н. І. Білик. Полтава; Київ : ПАНУ ім. М. В. Остроградського, 2023. 144 с. С. 56–59. URL: <https://pano.pl.ua/wp-content/uploads/2023/12/Merezha-shkil-novatorstva-Ukrainy.pdf>

6. Стрельников В. Ю. Возможности кооперативного навчання для формування й розвитку громадянської культури молоді. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : збірник матеріалів конф. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Івашини. РВВ СОШПО, Суми, 2020. С. 174–179.

7. Стрельников В. Ю. Ознаки неперервної освіти, яка стимулює індивідуальну освітню траєкторію педагога в умовах війни. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф., 16–17 листоп. 2023 р. Полтава; Лубни; Миргород, 2023. 284 с. С. 75–78.

8. Стрельников В. Ю. Партнерство суб'єктів освітнього процесу в технології ситуаційного навчання на засадах Української Хартії вільної людини. *Формування національної ідентичності українця через цінності Української Хартії вільної людини* : науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, 20-21 жовтня 2022 р. / редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, С. В. Костюк, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль: ТОКШПО, 2022. 491 с. С. 413–418.

9. Стрельников Віктор, Сметана Ірина, Солодовник Валерій. Курси підвищення кваліфікації як ресурс для проектування та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії педагога в умовах війни. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 6 (213). С. 37–47. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/290133/284852>

10. Стрельников В. Ю., Солодовник В. М. Методологічні засади неперервної освіти, яка стимулює індивідуальну освітню траєкторію педагога в умовах війни. *Постметодика*. 2023. № 2–3. С. 19–25.

11. Стрельников В. Ю. Техніки нейролінгвістичного програмування для створення кооперативних взаємин зі студентами. *Превентивна безпека людини в сучасних умовах* : матеріали Міжвузівського круглого столу, присвяченого Всесвітньому дню охорони праці, 28 квіт. 2017 р. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 26–28.

12. Стрельников В. Ю. Філософія компетентнісного підходу у неперервній освіті вчителя. *Лише той Учитель, хто живе так, як навчає* : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії, 17 листоп. 2022 р. / уклад. : Л. Литвинюк, М. Чиркова. Полтава : ПАНУ, 2023. 298 с. С. 229–234. URL: <http://pano.pl.ua/nml/elektronni-vydannia-poippo>

13. Стрельников В. Ю. Філософія проектування випереджувальної післядипломної педагогічної освіти на засадах компетентнісного підходу. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : зб. наук. статей у 3-х ч. / за заг. ред. О. В. Зосименко, Г. Л. Єфремова. Суми, 2020. Ч. 1. С. 160–167. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16837>

14. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhypova. Varna: Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157. DOI: <https://doi.org/10.54055/mbmj2917>